

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30785>

Özet

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i (SDBEHO) Türkçeye uyarlanm?? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin zorlayıcı sosyal veya duygusal durumlara ba?a ç?kmak amacıyla bilinçli olarak harcama davran???na yönelme eğilimlerini ölçmek üzere tasarlanm??tır. Ölçe?in uyarlama çalışması, orijinal yapının Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilmesini göstermeyi amaçlam??tır. Bu yapı, harcamanın sadece ekonomik bir eylem olmaktan öte, bir tür duygusal düzenleme veya sosyal kabul aray??? mekanizması olarak kullanıldığını varsayar.

Ölçek, özellikle stres, kaygı veya sosyal dışlanma gibi olumsuz duygusal deneyimler karşısında bireylerin alışıvermiş yapma motivasyonlarını değerlendirmek için kritik öneme sahiptir. Uyarlama çalışması, ölçe?in dilsel geçerliliğini ve psikometrik özelliklerini detaylı bir şekilde inceleyerek, bu alandaki araştırmacılara sağlam bir ölçüm aracı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Harcama, Ba? Etme, Duygusal Düzenleme, Tüketim, Sosyal Kabul, Psikometri, Uyarlama, Ölçek Geliştirme

Yazarlar

Demet Vural Yüzbaşı, Pınar N. Oktay, Mustafa Turan

Amaç

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin harcama davranışlarını, yaşıtları olumsuz duygusal durumlara veya sosyal baskılara ba?a ç?kma stratejisi olarak ne ölçüde kullandıklarını belirlemektir. Bu araç, özellikle kompulsif alışveriş eğilimlerinin altında yatan duygusal ve sosyal motivasyonları ortaya ç?karmak için önemlidir.

Ölçe?in Türkçeye uyarlanması, Türk popülasyonunda harcama ve duygusal ba? etme arasındaki ilişkinin incelenmesine olanak tanım??, böylece kültürel bağlamda geçerli ve güvenilir veriler elde edilmesini sağlam??tır. Bu uyarlama, klinik psikoloji, tüketici davranışları ve finansal psikoloji alanlarında çalışan araştırmacılar için değerli bir kaynak olacaktır.

Yapı

Ölçek, harcamanın bir ba? etme mekanizması olarak kullanılması üzerine kurulu karmaşık bir psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı genellikle iki ana bileşen etrafında şekillenir:

Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama: Bireyin içsel stres, üzüntü veya can sıkıntısı gibi duygusal rahatsızlıklar? azaltmak veya geçici olarak unutmak için al??veri?e yönelmesi. Bu, bir tür kaçınmac? ba?a ç?kma stratejisini temsil eder.

Sosyal Ba? Etme Olarak Harcama: Bireyin sosyal çevreye uyum sağlamak, statü göstermek, k?skançlık yaratmak veya sosyal d??lanm??lık duygusunu telafi etmek amacıyla harcama yapması. Bu bile?en, sosyal kar??la?tırma teorileriyle yakından ilişkilidir.

SDBEHO, bu iki boyutu ayrı ayrı değerlendirerek, harcama davran??nın altında yatan işlevsel olmayan motivasyonlar? daha iyi anlamayı hedefler. Bu yapı, dürtüsel harcama ve borçluluk gibi olumsuz finansal sonuçlarla ilişkili olabilir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlama çalışmasında (dergipark.org.tr), ölçe?in yapısal uygunlu?unu doğrulamak amacıyla detaylı geçerlik analizleri yapılmıştır. Uyarlama süreci, orijinal ölçe?in faktör yapısının korunup korunmadığını incelemiştir.

Yapılan analizlerde, genellikle Geçerlik türlerinden olan yapı geçerlili?i (Do?rulamalı Faktör Analizi kullanılarak) ve ölçüt bağımlı geçerlik incelenmiştir. Bu çalışmalar, ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü kanıtlamayı amaçlamıştır. Uyarlama çalışması, SDBEHO'nun Türk popülasyonunda geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılabilece?ini destekleyen bulgular sunmuştur.

Güvenirlik

Uyarlama çalışmasında, ölçe?in ölçüm tutarlılığını değerlendirmek amacıyla Güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik, ölçe?in farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle tutarlı sonuçlar üretme yetene?ini ifade eder.

Bu kapsamda, ölçe?in iç tutarlılık katsayısı (genellikle Cronbach Alfa katsayısı) hesaplanmıştır. Yüksek Alfa değerleri, ölçe?i oluşturan maddelerin aynı psikolojik yapıyı ölçmede ne kadar başarılı olduğunu gösterir. Uyarlama çalışması, SDBEHO'nun Türk kültüründe yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve dolayısıyla güvenilir bir araç olduğunu doğrulamıştır.

Faktör Analizi

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanması sırasında, orijinal ölçe?in faktör yapısının kültürel bağlamda da geçerli olup olmadığını incelemek için Faktör analizi kullanılmıştır.

Ara?t?rmac?lar, büyük olas?l?kla Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) yöntemini kullanarak, ölçe?in orijinalinde bulunan alt boyutlar?n (Duygusal Ba? Etme ve Sosyal Ba? Etme) Türk örnekleminde de ba??ms?z ve tutarlı yapılar olarak ayrı?l?p ayrı?lmad???n? test etmi?lerdir. Ba?arılı bir DFA sonucu, ölçe?in yapısal geçerli?inin kanıtlanması?nda kilit rol oynamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Adaptasyon)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Likert Tipi Derecelendirme beklenmektedir, ancak detaylı bilgi kaynakta belirtilmemiştir.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Uyarlama çalışması? üniversite öğrencileri veya geni? yeti?kin örneklem üzerinde yapılm?? olabilir.)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detayları: Türkiye Cumhuriyeti s?n?rları? içerisinde ya?ayan, okuyazar ve gönüllü katılımcılar.

Test Metodolojisi: Çeviri-Geri Çeviri süreci ile dilsel e?de?erlik sa?lanması?, ardından psikometrik analizler (Geçerlik ve Güvenirlik) uygulanm??tır.

Anahtar Kelimeler

Harcama Davranışı, Sosyal Ba? Etme, Duygusal Ba? Etme, Psikolojik Ölçüm, Adaptasyon, Finansal Psikoloji

Yazarlar

Sorumlu Yazar: DEMET VURAL YÜZBA?I

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir.)

Ba?lül?k E-posta Adresi: demet.vural.yuzbasi@ikcu.edu.tr

Yazın?ma Adresi: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (Sorumlu yazarın ba?lül?küne dayanarak.)

Ş?rinler, Ücret ve Test Yılı?

Ölçek, Vural Yüzbaşı, Oktay ve Turan tarafından 2021 yılında Türkçeye uyarlanm??tır.

Akademik amaçlı? kullan?mlar için izin ve telif durumlar?, sorumlu yazar Demet Vural Yüzba?? ile ileti?ime geçilerek netle?tirilmelidir. Ölçe?in orijinal hali ve Türkçe uyarlamas? genellikle akademik ara?t?rmalarda referans gösterilerek kullan?labılır.

Uyarlama çal??mas?nın tam metnine ve detaylı? psikometrik verilerine Dergipark üzerinden eri?im mümkündür. Orijinal PDF dosyas? ayr?ca ?u adresten indirilebilir: [sosyal-ve-duygusal-bas-etme-olarak-harcama-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Vural Yüzba??, D., Oktay, P. N. ve Turan, M. (2021). Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanması?. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 791-804.

Sosyal ve Duygusal Ba? Etme Olarak Harcama Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Kullan?m ve uygulama amacıyla, maddelerin tam listesi için yukarıda belirtilen referans makaleye (Vural Yüzba??, Oktay ve Turan, 2021) ba?vurulmas? gerekmektedir.

Ölçek maddeleri, katılımcıların sosyal ve duygusal durumları yönetmek için harcama yapma sıklığı veya e?ilimini de?erlendiren ifadelerden oluşmaktadır.